

Joona Korhonen

Yksityishenkilöiden velkavivun käyttö osakemarkkinoilla erilaisissa korkoympäristöissä.

Yksityishenkilöiden velkavivun käyttö osakemarkkinoilla erilaisissa korkoympäristöissä.

Joona Korhonen
Opinnäytetyö
Syksy 2023- Kevät 2024
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma / Myynti ja markkinointi

Joona Korhonen
Yksityissijoittajien velkavivun käyttö osakemarkkinoilla erilaisissa korkoympäristöissä
Ohjaaja: Esa Anttila
Kevät 2024

Sivumäärä: 41

Opinnäytetyössä tutkittiin yksityishenkilöiden velkavivun käyttöä ja korkoympäristön vaikutuksia sen käyttöön. Työssä kuvattiin sijoittamisen peruseriaatteita ja syitä velkavivun käyttöön, sekä velkavivun käyttöön liittyviä riskejä. Tämän lisäksi työssä käsiteltiin rahapoliittisia muutoksia, jotka luovat markkinoille sen hetkisen korkoympäristön. Tutkimus suoritettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena, jossa hyödynnettiin osakevälittäjältä saatua julkista dataa ja kyselytutkimusta. Tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin Nordnet Ab:n vuosiraporteista ajanjaksolta 2008–2023 ja kyselytutkimus tehtiin Inderes Oyj:n sijoitusfoorumille.

Tutkimuksen johtopäätös oli, että korkojen nousu ei vaikuta olennaisesti päätökseen käyttää velkavivua osakemarkkinoille sijoittaessa, sillä korkojen nousu ei olennaisesti heikennä tuotto-odotusta velkavivun käytössä. Korkojen nousu voi myös parantaa tuotto-odotusta kohteissa, sillä osakkeilla on tapana laskea rahoituskulujen noustessa. Velkavivun käytöstä osakesijoittamisessa on niukasti lähdekirjallisuutta, joten aihe vaatisi jatkotutkimuksia.

Avainsanat: Velkavipu, korkotaso, korko, osakesijoittaminen, sijoittaminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Bachelor of business administration

Author: Joonas Korhonen

Title of thesis: Individual investors and the use of margin debt in stock market at different interest environments. Supervisor: Esa Anttila

Spring 2024

Number of pages: 41

The thesis is based on research on how rising interest rates affect the individual investors use of leverage in stock markets. This thesis contains basic information regarding stock market investing, use of leverage and its risks, interest rates and how monetary policy works and affects our surrounding business environment. The research method which was used in the thesis was quantitative research method which contained data from and survey study. Data was gathered from Nordnet AB year-end reports from 2008 to 2023 and survey was done to Indres Oyj forum. With the data and the survey, I was able to make the conclusion that rising interest rates don't have any or very little affect to individual investors decisions to use leverage. Interest rates and financing expenses seem to be just one factor of many to form the overall picture of economy or price of a single stock. There are a few interesting notes that with rising interest rates leveraging would become more desirable, because expected returns might rise when stocks prices fall. Leverage as a subject didn't have many studies or researches made and therefore, I had to make conclusions based on multiple books and sources.

Keywords: Leverage, interest rates, stock market investing, expected return

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OSAKEMARKKINOIDEN VIIME VUOSIEN KEHITYS	7
3	OSAKEMARKKINAT JA SIJOITTAMINEN	9
3.1	Mitä ovat osakkeet ja sijoittaminen	9
3.2	Käsitteitä	12
3.3	Sijoitusstrategia ja -suunnitelma, sekä verotus	14
3.4	Velkarahalla sijoittaminen sijoitusstrategiana	15
3	SIJOITUSLAINA, KORKOYMPÄRISTÖ JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	18
3.1	Erilaiset lainavaihtoehdot	18
3.2	Korkotaso ja EKP	20
3.3	Kriisit ja niiden vaikutus talousympäristöön.....	21
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
4.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	24
4.2	Tutkimusmenetelmä.....	24
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	27
5.1	Korkotason muutosten vaikutus yksityissijoittajien velkavivun käyttöön.....	27
5.2	Velkavivun käyttö vallitsevassa korkoympäristössä ja raaka sijoittajaprofiili	28
5.3	Johtopäätökset.....	30
6	POHDINTA	32
7	LÄHDELUETTELO	34
	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

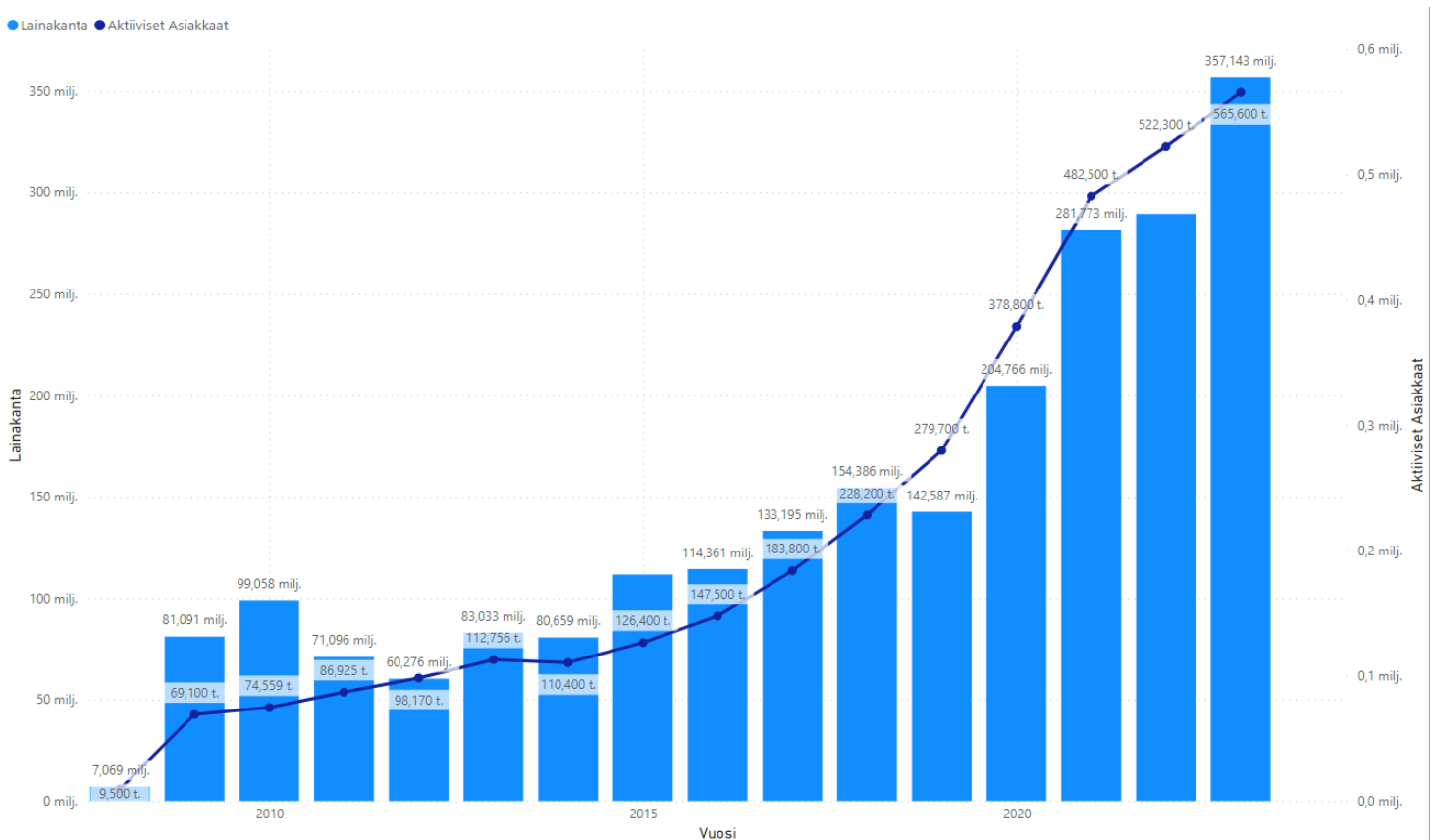
Tässä opinnäytetyössä perehdytään velkavivun hyödyntämiseen pörssiosakkeisiin sijoittaessa yksityishenkilöiden näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat sijoittajien halukkuuteen hyödyntää velkavipua sekä vaikuttavatko lainankorkojen nousut negatiivisesti velkavivun käyttöön. Näiden tavoitteiden pohjalta tutkimukselle muodostuivat seuraavat tutkimuskysymykset: Vaikuttavatko korkotason muutokset yksityishenkilöiden velkavivun käyttöön pörssiosakkeisiin sijoittaessa, sekä koetaanko velkavipu korkeista lainankoroista huolimatta yksityishenkilöiden toimesta houkuttelevana strategiana kartoittaa varallisuutta? Tutkimus on toteutettu Nordnet AB:n vuosiraporteista saadulla datalla vuosilta 2008–2023, sekä kyselytutkimuksella Inderes Oyj:n foorumilla. Tutkimus on suoritettu kvantitatiivisena tutkimuksena eli määrällisenä tutkimuksena. Johtopäätöksissä arvioidaan näiden soveltuvuutta ja yleistettävyyttä yleisesti historiallisen kehityksen ja kokemusten mukaan.

Opinnäytetyön aihe valikoitui kohonneiden korkojen lisäksi kiinnostuksesta osakesijoittamiseen, sekä velankäyttöön. Velkavivusta ja velkavivun käytöstä osakemarkkinoilla on hyvin vähän kirjallisuutta. Velkavipuun liittyen kirjallisuutta löytyy muun muassa asuntosijoittamisen tai metsäsijoittamisen puolelta, joissa velkavivun käyttö on normaalimpaa ja suurien ostosummien takia monesti välttämätöntä. Osakesijoittamisessa velkavipuun liittyviä tutkimuksia ja opinnäytetöitä taas vaikuttaa olevan verraten vähän, vaikkakin velkavivun käyttö on sijoittajien parissa alati kasvamassa. Tämän vuoksi tutkimuksen aihe on ajankohtainen ja olisi myös sopiva kohde jatkotutkimuksille.

Odotusarvo työlle oli, että korkojen nousulla olisi negatiivinen korrelaatio velkavivun käytön määrään. Negatiivinen korrelaatio tarkoittaa, että toisen muuttujan kasvaessa toisen muuttujan arvo pienenee (Helsingin yliopisto, tilastot 2024). Velkavipu tarkoittaa velalla sijoittamista, jolla on tarkoitus lisätä sijoittamisen tuotto-odotusta isomman alkupääoman avulla (Nordnet 2023). Korkoympäristöön vaikuttaa taas kunkin hetken sovittu korko, joka on korvaus lainoittajille vieraasta pääomasta eli lainarahasta (Tuhkanen 2006, 9). Ymmärtääkseen velkavivun käyttöä markkinoilla on tärkeä ymmärtää syitä taustalla, jotka määrittävät velkarahan hinnan sekä osakemarkkinoiden liikkeet ja tulevaisuuden näkymät.

2 OSAKEMARKKINOIDEN VIIME VUOSIEN KEHITYS

Pörssisijoittaminen on ollut viime vuosina kasvavassa suosiossa talouden epävarmuuksista huolimatta ja osakesijoittajien määrä on kasvanut noin 24 % joka vuosi vuosien 2020–2023 aikana (Pörssisäätiö 12/2023). Korona oli osasy sijoittajien määrän nopeaan kasvuun, sillä epävarmuus ajoi kotitalouksia kasvattamaan säästöastettaan ja liikkumis- ja aukiolorajoitukset tekivät kuluttamisesta entistä hankalampaa (Säästöpankki 2021). Pörssisijoittaminen on myös ollut parhaiten tuottava omaisuusluokka jo pitemmän aikaa (Saario 2023). Sijoittajien määrän kasvaessa parempaa tuotto-odotusta hakevat sijoittajat turvautuvat velkavivun käyttöön, jonka vuoksi velkavivun käyttö on kasvanut melkein pä samaa tahtia sijoittajien määrän kasvaessa eli noin 20 % joka vuosi (Nordnet AB Vuosiraportti 2020–2023). Alla oleva kuva 1. havainnoi yllä mainittua Nordnetin lainakannan kasvua Suomessa verrattuna aktiivisiin asiakkaisiin.

KUVA 1. Nordnet Ab Suomalaisten aktiivisten asiakkaiden- ja lainakannan kasvun vertaus.

Euroopan keskuspankki eli EKP määrää euroalueen korkotason, jota pankit käyttävät lainatessaan rahaa keskuspankilta ja edelleen loppukäyttäjille. Korkojen nousu voi olennaisesti vaikuttaa

vivutuksen kannattavuuteen, sillä korkotason noustessa voittomarginaalin osuus pienenee kulujen kasvaessa. Euroopan keskuspankin hallinnoima Euribor 12kk korko on vuosien 2008–2023 välillä vaihdellut -0,5 ja 5,4 % välillä (Suomen Pankki 2024). Rahan hinta eli korko on siis ollut tällä ajanjaksolla negatiivinen noin kuuden vuoden ajan, joka on mahdollistanut vivun käytön kohtuulliseen hintaan. Viime vuosien tapahtumat ovat kuitenkin edellyttäneet EKP:lta toimia ylläpitääkseen hintavakautta EU:n alueella, joka on heidän ensisijainen tavoitteensa.

Hintavakauden säilyttämiseksi keskuspankki, joko kiristää tai elvyttää markkinaa riippuen inflaatiosta ja talouksien kantokyvystä. Viime vuosina markkina on kokenut molempia, joka lähti liikkeelle koronapandemian aiheuttamasta talouden totaalista pysähdyksestä ja talouden näkyvien merkittävästä heikkenemisestä. Tämä kiihdytti elvytystä ja markkinoille virtasi nopeasti paljon likviditeettiä, joka aiheutti talouden elpymisen, mutta myös pörssikuplan seuraavana vuonna 2021 kasvaneen likviditeetin takia. Vuonna 2022 markkinat kokivat uuden shokin, sillä Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukraina. Venäjälle asetettujen sanktioiden vuoksi täytyi luopua myös venäläisestä halvasta energiasta. Eurooppa oli tässä vaiheessa vahvasti riippuvainen venäläisestä energiasta, ja tämä vaati nopeita toimia uusien energiamuotojen tai toimittajien löytämiseksi ja taltuttamaan korkealla nousseen inflaation, jonka nousseet hinnat aiheuttivat (Suomen Pankki 10/2023). EKP suoritti koronnostaja taltuttaakseen nousevaa inflaatiota sen noustessa jopa 10 %. Tämän vuoksi Euribor 12kk korko nousi jopa 4.2 % vuoden 2023 aikana, heikentäen olennaisesti euroalueen talouskasvua (Suomen Pankki 2024). Kaikesta tästä huolimatta velkavivun käyttö on jatkanut kasvuaan, vaikka vivun käytön kulut ovat kasvaneet ja taloudessa on ollut suuria määriä epävarmuutta (Nordnet AB. Vuosiraportit 2008–2023). Miksi siis kulujen noustessa yksityishenkilöt silti käyttävät kasvavissa määrin velkavivua?

3 OSAKEMARKKINAT JA SIOITTAMINEN

3.1 Mitä ovat osakkeet ja sijoittaminen

Osake on osuus yhtiöstä, jonka avulla sijoittaja saa äänioikeuden yhtiökokoukseen, sekä oikeuden osuuteensa yhtiön jakaessa varoja. Osakkeet mahdollistavat kohdeyritykselle myös pääsyn lisärahoitukseen osakeannin avulla, jossa yritys jakaa osakkeitaan tiettyä hintaa vastaan ja saa kerätyt varat kassaansa (Minilex). Osakkeiden hinnat taas määräytyvät sen hetken kysynnän ja tarjonnan mukaan. Mitä enemmän osakkeille on kysyntää, sen enemmän arvo nousee. Ylitarjonta taas aiheuttaa hinnan putoamista, sillä hintaa täytyy laskea saadakseen myytyä osakkeensa. Tämän vuoksi osakkeille on ominaista nousta ja laskea kysynnän ja tarjonnan muuttuessa. Osakkeiden pörssikurssit perustuvat markkinan oletukseen tulevaisuuden näkymistä ja kassavirroista, johon vaikuttaa yhtiön yksilöllinen menestyminen, taloussuhdanteet sekä vallitseva talouspoliittinen tilanne (Pörssisäätiö 2024).

Sijoittamisen tavoitteena on sijoittaa pääomia tuottaviin kohteisiin, jotka kasvavat ajan mittaan. Tätä ilmiötä kutsutaan korkoa korolle ilmiöksi, jossa kasvanut pääomankorko jatkaa kasvamista samaan tahtiin alkuperäisen pääoman kanssa (Saario 2023). Pörssisäätiön mukaan osakkeet ovat tuottaneet viimeisen 100 vuoden aikana keskimäärin noin 8 % (Pörssisäätiö, 2024). Alla havainnoiva taulukko 1. kuvaa korkoa korolle ilmiötä eri ajanjaksoilla. Sijoittaessa nousu ei tapahdu lineaarisesti vaan tähän ajanjaksoon mahtuu niin lasku-, kuin nousukausiakin.

TAULUKKO 1. Korkoa korolle efekti.

Vuodet	Alkupääoma	1.	2.	3.	4.	5.	10.
laskukaava $5000 \cdot 1,08^5$	5000	5400,00	5832,00	6298,56	6802,44	7346,64	10794,62
Pääoman vuotuinen kasvu		400,00	432,00	466,56	503,88	544,20	799,60

Taloussuhdanteiden myötä myös keskuspankkien hallinnoima rahapolitiikka ja korkotasoa elää suhdanteiden myötä, ja sen vaikutukset näkyvät pörssikursseissa keventyneiden tai kiristyneiden rahoitusolojen myötä. Rahapolitiikan keventäminen helpottaa yritysten lainansaantia ja parantaa yritysten kannattavuutta rahoituskulujen pienennyttä. Tällaisessa ympäristössä yritykset ovat halukkaampia investoimaan kasvamiseen. Rahapolitiikan kiristymisen myötä kohonneet

rahoituskulut heikentävät yritysten tulosta nousseiden kustannusten myötä, joka taas vuorostaan heikentää yrityksen vakuusarvoa ja heikentää yrityksen lainanotto-kykyä. Tämän seurauksena yritysten halu investoida heikkenee ja yritykset saattavat käynnistää säästötoimenpiteitä (Suomen Pankki 2011). Kiristyneet rahoitusolot heikentävät talouskasvua, kun taas kevyet rahoitusolot luovat edellytykset talouden nopeammalle kasvamiselle. Korkeiden nostoa pidetään tämän vuoksi myrkkynä taloudelle, sekä osakemarkkinoille (Euro & talous 12/2023).

Yhdysvaltalaisen taloustieteilijän William Sharpen mukaan sijoituskohteiden hinta määräytyy niiden riskin ja tuoton suhteen mukaan (Sharpe 2007, 1). Tämän teorian mukaan suurempaa tuottoa tavoiteltaessa täytyy myös kantaa suurempaa riskiä. Turvallisemmat ja pienemmälle hinnanvaihtelulle alttiit yhtiöt taas tuottaisivat tämän teorian mukaan keskiarvoa heikommin pienemmän riskin takia. Riskeistä huolimatta korkeampi tuotto-odotus houkuttelee riskejä sietäviä- ja pitkäaikaisia sijoittajia sijoittamaan osakkeisiin, sillä tappiolle jäämisen riski pienenee mitä pitempi aikaväli sijoittamisessa on. Seligson & CO mukaan tappioriski 20 vuoden sijoitushorisontilla on noin 1 % eli riski tappiolle jäämiseen on pienentynyt huomattavasti (Seligson & CO, 2024). Kuitenkin yksittäisen osakkeen osalta on mahdollista menettää kokonaan sijoitettu pääoma. Alla oleva taulukko 2. havainnoi eri sijoituskohteiden mahdollisia tuotto-odotuksia. Listasta puuttuu suomalaisille suositut metsä ja asuntosijoittaminen, jotka sijoittuisivat arviolta noin 3–5 % tuotto-odotukseen. (Metsälehti 2020; OP 5/2019.)

TAULUKKO 2. Sijoituskohteiden tuotto-odotuksia (sijoittaja.fi 10/2022)

RISKI	Sijoituskohte	Odotettu tuotto	Mahdollinen tappio
Lähes riskitön	Talletustili	0-2%	nolla*
Matala	Korkorahasto	1-3%	5-10%
Keskimääräinen	Korkean riskin korkorahasto	3-5%	10-20%
Siedettävä	Hajautettu osakerahasto	5-10%	20-50%
Korkea	Yksittäinen osake	>10%	>50%

*tappiota syntyy, mikäli pankki menee konkurssiin ja talletuksen määrä ylittää talletussuojan määrän

Kärsivällinen sijoittaja voi siis pienentää omaa riskiään sijoittamalla pitkäjänteisesti, sillä pörssissä on aika ajoittain nousu- ja laskusuhdanteita (Ukkola 2020, 28). Saarion mukaan lyhyellä tähtäimellä pörssiä liikuttaa eniten pelko ja ahneus, joka näkyy ylilyönteinä niin ylös kuin alaspäin mentäessä.

Pörssien kaupankäynti ei myöskään ole enää kohdistunut pelkästään ihmisten ja instituutioiden tekemään kaupankäyntiin vaan päivittäistä vaihtoa ovat lisäämässä myös algoritmipohjaiset robotit, jotka tekevät myynti- ja ostotoimeksiantoja (Saario 2016, 23). Robottien tarkoitus on lisätä päiväkohtaista osakkeiden vaihtoa, mutta ylilyöntien tapahtuessa voi algoritmit pahentaa päiväkohtaista vaihtelua.

Riskien pienentämiseksi sijoittaja voi pitkän sijoitushorisontin lisäksi hajauttaa omistuksiaan eri osakkeisiin, toimialoihin, sekä eri maantieteellisille alueille, joka pienentää yksittäisen osakkeen painoarvoa ja riskiä (Sijoittaja.fi 2024). Osakkeiden painoarvon pienentäminen myös pienentää kohteista saatua potentiaalista tuottoa, jonka vuoksi sijoittaja joutuu miettimään tuottojen ja riskien tasapainotusta. Sijoittaja joutuu siis miettimään, millaisia kohteita haluaa valita omistukseensa ja millaista riskiä on valmis kantamaan näiden osalta, tätä kutsutaan sijoitusstrategiaksi. Strategiassa sijoittaja pohtii omia tavoitteitaan, riskinsietokykyään ja periaatteita minkä pohjalta valitsee kohteet. Nykyään on käytössä paljon erilaista tietoa ja valmiita strategioita, joita voi käyttää hyväksi strategiaa pohtiessa (Nordnet 2024a). Kohteiden riskien lisäksi sijoittajan kannattaa myös pohtia omaa suhtautumistaan suuriin muutoksiin markkinalla ja miten näihin reagoisi. Riskeihin valmistautuminen voi vähentää sijoittajan stressiä merkittävästi kriisitilanteessa ja voi luoda valmiit raamit, miten tällaisessa tilanteessa toimii.

Yksilöllinen riskienhallinta, sekä selvät toimintasuunnitelmat voivat estää tunnepohjaisten tai hätiköityjen päätösten tekemisen epävarmoissa tilanteissa, jossa sijoittajat joutuvat uudelleen puntaroimaan omat valintansa. Sijoittamisessa epäonnistuminen ja pettymykset ovat vääjäämättömiä, sillä yllättäviä tapahtumia- ja virhearvioita tulee vastaan eikä aina voi olla oikeassa. Virheitä ei kuitenkaan pidä pelätä liikaa, sillä virheet ovat hyvä opettaja ja onnistumisiin mahtuu yhtä monta epäonnistumista (Nordnet 2024a). Jukka Oksaharjun mukaan, ”Menestyvä sijoittaja ei eliminoi riskiä. Hän hallitsee sitä” (Oksaharju 2020, s. 234).

Sijoittaja ei välttämättä pysty kontrolloimaan ja ennakoimaan kaikkia markkinoiden tapahtumia, mutta voi kontrolloida omia tunteitaan näiden tapahtumien seurauksena. Sijoittamisessa yksilölliset emotionaaliset tunne tilat vaikuttavat sijoituspäätöksiin ja sen seurauksena riski epärationaalisten päätösten tekoon kasvaa esimerkiksi pelon tai ahneuden vallassa. John R. Nofsingerin sijoittamisen psykologian kirjan mukaan tunteet vahvistuvat varsinkin nousu ja laskukausilla, jossa on suuria hinnan vaihteluita. Sijoittamisessa on paljon tunteita pelissä, jotka vaikuttavat päätöksiin ja informaation tulkintaan. Sijoittajan on tämän vuoksi tärkeää oppia tuntemaan käytösmallejaan

eri tilanteissa ja oppia kontrolloimaan näitä, jotta voisi kehittyä paremmaksi sijoittajaksi (Nosfinger 2023). Tämän vuoksi ennakoivat muistutukset itselleen, sekä valmiit riskienhallinta- ja strategiset suunnitelmat voivat luoda tarvittavat raamit hankalista markkinatilanteista selviämiseen.

3.2 Käsitteitä

Osake on osuus yhtiöstä, jonka avulla sijoittaja saa äänioikeuden yhtiökokoukseen, sekä oikeuden osuuteensa yhtiön jakaessa varoja. Osakkeet mahdollistavat kohdeyritykselle myös pääsyn lisärahoitukseen osakeannin avulla, jossa yritys jakaa osakkeitaan tiettyä hintaa vastaan ja saa kerätyt varat kassansa (Minilex 2024). Pörssiosakkeet taas ovat julkisesti noteerattuja yhtiöitä ja näillä voidaan käydä julkisesti kauppaa. Pörssi listauksen avulla yritys voi hakea lisärahoitusta markkinoilta omia osakkeitaan vastaan, sekä markkinapaikan eli pörssin avulla yhtiön osakkeiden vaihto helpottuu ja näkyvyys kasvaa (Saario 2023).

Velkavipu tarkoittaa vieraanpääoman eli velkarahan käyttöä sijoitustoiminnassa. Tämä tarkoittaa, että oman alkuperäisen pääoman lisäksi halutaan lisätä tuotto-odotusta valitussa kohteessa lisäämällä kohteen painoarvoa ylimääräisellä pääomalla. Oikein käytettynä tämä lisää tuotto-odotusta vain maltillisella riskin kasvulla. Velkavipua käyttämällä riskitaso kuitenkin nousee väistämättä, sillä omanpääoman lisäksi on mahdollista myös menettää lainattua pääomaa, joka täytyy maksaa takaisin (OP 2024).

Ylilainoittuminen tarkoittaa sitä, että lainapääoma on ylittänyt oman pääoman vakuusarvon ja tilille täytyy lisätä lisää varoja, myydä osakkeet varojen saamiseksi tai siirtää tilille vakuusarvoa sisältäviä osakkeita (Nordnet 2024b). Pääomaa lisäämällä tilille voidaan vakuusarvoa nostattaa ja välttää osakkeiden vapaaehtoinen tai pakollinen myyminen, sekä tappioiden realisointi.

Lainan loppukäyttäjällä on velvollisuus seurata oman lainoituksensa kehitystä ja pitää huolta, että omistukset eivät ylilainoitu. Tällaisessa tilanteessa jos loppukäyttäjä ei itse korjaa tilannetta ja jättää maksuja maksamatta, voi luotonantaja pahimmassa tapauksessa pakkomyydä omistuksia ylilainoituksen poistamiseksi. Ylilainoituksesta kertyy myös luoton koron lisäksi korkolain mukaista viivästyskorkoa (Nordnet 2024d).

Tuotto-odotus on sijoitettavan kohteen valitun aikavälin odotettu tuotto. Korkeampaa tuotto-odotusta tavoitellessa täytyy sijoittajan ottaa enemmän riskiä saavuttaakseen paremman tuoton. Tuotto-odotus muodostuu lähtökohtaisesti yrityksen kehityksestä, jakamasta voitonjaosta, sekä osinkotuotosta (Nasdaq opi osakkeet 2021).

Osinko on osakeyhtiön maksama osuus varoistaan. Yleensä tämä summa maksetaan yrityksen saamista voitoista ja jaetaan osakkaille osakemäärästä riippuen. Maksettava osinko ilmoitetaan yleensä osakekohtaisesti eli kuinka paljon osinkoa yhdellä osakkeella saa osinkoa (Nasdaq opi osakkeet 2021).

Inflaatio kuvaa hintojen laaja-alaista nousua, joka heikentää ostovoimaa. Inflaatiota pyritään hallitsemaan keskuspankkien toimesta, jotta hintojen nousu olisi hallittua. Tätä varten Euroopan keskuspankki käyttää yhdenmukaistettua kuluttajaindeksiä eli YKHI:tä, jossa he voivat verrata hintakehitystä kaikissa jäsenmaissa samoilla menetelmillä. Inflaatioon vaikuttaa kaikista eniten tuotteet, jotka ovat välttämättömyys tarvikkeita ja käytetään eniten esimerkiksi sähkö (Euroopan keskuspankki 2024).

Korko ja Viitekorko

Korko on rahan hinta, jonka velallinen maksaa saamastaan vieraasta pääomasta. Viitekorko on julkisesti noteerattu korko, jonka pohjalta pankki tai muu rahoitusyhtiö tarjoaa lopullista lainasopimuksen hintaa, joka sisältää viitekoron lisäksi myös muita rahoituskustannuksia muun muassa marginaalin ja ylläpitokustannukset. Pankit ja rahoituslaitokset lainaavat itse pääomaa EKP:ltä sen hallinnoiman ohjauskoron pohjalta, joka luo pohjatason sen hetkisellem markkinakorolle. (Euroopan keskuspankki 7/2019).

Euribor on euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko, joka noteerataan päivittäin klo 12 Suomen aikaa. Euribor tulee sanoista *European Interbank Offered Rate* ja on Euroopan Pankkiyhdistysten liiton noteeraama euron lyhyt markkinakorko (Tuhkanen 2006, 38). Euriborkorossa on lähtökohtaisesti 3 viitekorko vaihtoehtoa, 3kk, 6kk ja 12kk, eli korko on sen hetken noteerauksen pohjalta voimassa edellä mainitut ajanjaksot.

Prime-korko taas on kotimainen viitekorko, jonka pankit voivat määrittää itse. Prime-korko seuraa Euribor korkoa jäljessä niin nousuissa, kuin laskuissakin, sillä koron muuttamiseksi pankki tekee aina erillisen päätöksen ja se astuu voimaan 14 päivän päästä päätöksestä (Tuhkanen 2006, 46).

3.3 Sijoitusstrategia ja -suunnitelma, sekä verotus

Sijoitussuunnitelmaa tehdessä sijoittaja joutuu pohtimaan mitä tavoittelee sijoittamisella, millaista riskiä on valmis kantamaan, kuinka pitkään on valmis sitomaan rahaa kohteisiin ja millaisiin kohteisiin sijoittaa. Tämä luo sijoittajalle raamit sijoitustoimintaansa, sekä siihen miten alkaa etsimään itselleen sopivaa sijoitusstrategiaa, joka tukee omaa suunnitelmaa ja riskienottoa (Osakesijoittaja 2024).

Sijoitusstrategioita on monia ja sijoittaja voi pohtia oman suunnitelmansa pohjalta, millainen strategia tai strategiat tukisivat sijoittajan tavoitteita, sekä vahvuuksia. Näistä löytyy paljon tietoa ja kirjallisuutta, joten tiedon löytäminen ei pitäisi olla ongelma, mutta omanlaisen strategian löytäminen voi edellyttää yhdistelyä ja aikaa. Mikäli sijoittajalla on joku vahvuusalue kuten esimerkiksi tietyn sektorin tunteminen, tulisi tätä hyödyntää omassa osakepöiminnässä. Järjestelmällinen strategian seuraaminen ja päivittäminen voivat pitkällä aikavälillä auttaa sijoittajaa välttämään sudenkuoppia ja parantamaan tuotto-odotusta (Kinnunen 2022). Suunnitelmassa on myös hyvä pohtia markkinoiden uhkakuvia ja miettiä millaisia toimenpiteitä sijoittaja tekee tällöin. Nämä uhkakuvat on helpompi määrittää etukäteen, sillä omistuksien sulaessa ja epävarmuuden kasvaessa voi olla hankala löytää rationaalista ja järjestelmällistä tapaa purkaa tilannetta. Tärkeintä sijoittajalla on, että epävarmoissa tilanteissa sijoittaja voi nojata omaan suunnitelmaansa ja toteuttaa tätä johdonmukaisesti eikä tarttua liikaa uhakuviin (Saario 2016, 61). Aikaisemmin mainitut suuret nousut ja laskut aiheuttavat tunteiden vuoristorataa ja ilman suunnitelmallisuutta sijoittaja voi turvautua nopeisiin ratkaisuihin, jotka eivät palvele pitkällä tähtäimellä (Nosfinger 2023). Pitkäaikaisessa sijoittamisessa sijoittajan on myös hyvä osata suunnitella oma verotuksensa, jotta pystyy saamaan mahdollisimman paljon itse irti voitoistaan.

Verotuksen suunnittelulla sijoittaja pystyy vähentämään omassa sijoitustoiminnassaan käytettävät kulut voitoistaan, sekä suunnittelemaan myyntien ajankohtaa, jotta verojen maksaminen voitaisiin minimoida. Sijoittaja voi esimerkiksi myydä voitolla, sekä tappiolla olevia osakkeita, jotta veroseuraamuksia ei tulisi, mikäli oletetaan, että myyntivoitto- ja tappio olisivat samansuuruisia. Pitkissä omistusjaksoissa tai moninkertaistuneissa osake omistuksissa on myös mahdollista käyttää hankintameno-olettamaa. Tällä olettamalla voidaan arvioida, että sijoituksen ostoarvo on ollut 20 % myyntihinnasta, mikäli osaketta on omistanut alle 10 vuotta tai 40 % mikäli osaketta on omistanut yli 10 vuotta. Kyseistä olettamaa voidaan käyttää, mikäli se on verotuksellisesti kannattavampi kuin maksaa pääomatuloveroa. Myyntivoitoista maksetaan 30 % pääomatuloa

veroa, jos verovuonna myyntivoitot ovat alle 30 000 € ja 34 % tämän ylittävästä osasta. Osingoista 15 % on verovapaata tuloa ja lopuista maksetaan pääomatulon mukainen vero. Luovutusvoitosta ei tarvitse maksaa veroja, mikäli vuoden aikana myyty summa on enintään 1000 € (Vero 2024).

Pääomatuloista voi hakea verovähennyksiä kaikkiin tulonhankkimiseen liittyvistä kustannuksista esimerkiksi sijoituslainan korot, välityspalkkiot ja kirjallisuus. Vähennykset kuitenkin edellyttävät, että on tehnyt myyntivoittoa, jotta vähennyksiä voidaan tehdä. Sijoitustoiminnassa tehdyistä tappioista saa myös verovähennyksiä, mutta nämä ovat vähennyskelpoisia seuraavat 5 vuotta (Vero 2023).

Sijoittajan on mahdollista myös avata osakesäästötili, johon nimensä mukaisesti voi ostaa ainoastaan osakkeita. Kyseiselle tilille voi tallettaa maksimissaan 100 000 €, mutta voitoista ei tarvitse maksaa veroa ennen kuin kyseinen tili on lopetettu tai tililtä nostetaan rahaa, jolloin tästä maksetaan normaali pääomatulovero. Tämä mahdollistaa tehokkaan korkoa korolle ilmiön käyttämisen, sillä voitoista ei tarvitse välissä maksaa veroa. Tililtä ei kuitenkaan voi tehdä verovähennyksiä tappioista, ei voi käyttää hankintameno-olettamaa eikä pysty saamaan osingoista 15 % verovapaata osuutta. Pitkällä aikavälillä osakesäästötili voi luoda sijoittajalle tehokkaan tavan kasvattaa pääomiaan verotehokkaasti varsinkin, kun maksimitalletus määrää nostettiin 50 000 eurosta edellä mainittuun 100 000 euroon (vero 2024).

3.4 Velkarahalla sijoittaminen sijoitusstrategiana

Velkarahalla sijoittaessa sijoittaja voi oikein käytettynä nostaa hallitusti salkkunsu riskiä, sekä oman pääomantuottoaan käyttämällä velkarahaa osana sijoitusstrategiaansa eli käyttämällä velkavivua. Velkavivun avulla sijoittaja saa käyttöönsä enemmän pääomaa ja voi tämän avulla parantaa tuotto-odotustaan voittoa tuottavissa kohteissa. Tappiota tuottavat kohteet kokevat kuitenkin saman vaikutuksen, sillä vipuvaikutuksen avulla pääomaa voi myös menettää nopeammin, sillä alkuperäinen velka täytyy maksaa pois, vaikka sijoitukset ei tuottaisikaan voittoa. Tämän vivun käyttäjän olisi hyvä pohtia omaa riskienhallintaansa ennen vivun käyttöä, jotta riskit pysyisivät hallinnassa (Nordnet 2024c). Velkarahalla sijoittavan tulee myös ottaa huomioon koroista tulevat kustannukset omaan tuotto-odotukseensa. Korot ovat kuitenkin vähennyskelpoisia pääomatuloista tulonhankkimisvelkana verotuksessa niin kuin aikaisemmin on mainittu (vero 2024).

Velkavipua käyttäessä sijoittaja uskoo lähtökohtaisesti saavansa parempaa tuottoa vipua käyttämällä, kuin velasta syntyneet rahoituskulut ovat. Tällaisessa tapauksessa velkavivulla sijoittaminen voi pitkällä aikavälillä tuoda sijoittajalle lisätuottoa ja parantaa tuotto-odotusta. Jukka Oksaharjun kirjoittaman artikkelin mukaan järkevässä velan käyttämisessä tärkeintä on riskienhallinta ja toisena tulee tuottojen maksimointi. Tämä rajaisi potentiaaliset velan käyttökohteet kohteisiin, joilla on jo vakiintunut markkina-asema, sekä maksavat osinkoa. Osingoista velkavivun käyttäjä saa suunnitelmallisen korvauksen omasta riskinotostaan ja ei ole täysin riippuvainen kurssinoususta, joka voi tulla lisätuottona osingon päälle. Yritys, joka ei maksaisi osinkoa ollenkaan olisi täysin kurssinousun varassa, joka nostaisi yrityksen riskiprofiilia korkeammalle, kuin osinkoa maksavan yrityksen. Tämä kuitenkin olettaen, että osingon suuruus olisi riittävä kattamaan rahoituskulut ja osingossa ei olisi kyseessä kertaerä (Nordnet 2024e). Alla oleva taulukko 3. vertaa miten sijoittajan, joka käyttää 20 % velkavipua ja odottaa saavansa 8 % tuotto-odotuksen vertautuu sijoittajaan, joka ei käytä velkavipua ollenkaan. Lyhyellä aikavälillä pienen velkavivun käytöstä ei saa suurta eroa sijoittaessa vähemmän riskisiin kohteisiin maltillisella 8 % tuotolla, mutta velkavivun käyttö pidemmällä aikavälillä muuttaa tuotto-odotusta huomattavasti. Taulukosta on huomioitu (vähennetty) koroista syntyvät kulut, joista voi kuitenkin hakea verovähennystä tulonhankintakuluina.

TAULUKKO 3. Korkoa korolle efekti vivutettuna.

Alkupääoma	Velkavipu 20%	Tuotto-odotus 8%	1 vuoden sijoitusajaksi	3 vuoden ajanjakso	5 vuoden ajanjakso	10 vuoden ajanjakso
10 000,00 €	0,00 €		10 700,00 €	12 250,43 €	14 025,52 €	19 671,51 €
10 000,00 €	2 000,00 €		12 960,00 €	15 116,54 €	17 631,94 €	25 907,10 €
			Lisätuotto velkavivun avulla, josta korjattu lainan kulut			
			190,20 €	656,71 €	1 257,42 €	3 537,59 €
			1,78 %	5,36 %	8,97 %	17,98 %
Kaupankäyntiluoton kulut	Nordnet Kultaluotto 3,49%		69,80 €	209,40 €	349,00 €	698,00 €

Velkavivun käyttö voi siis toimia hyvänä lisänä parantamaan salkun tuottoa, mikäli kurssikehitys ja osingonmaksu suosivat sijoittajaa. Vipuvaikutus kuitenkin toimii molempiin suuntiin ja sijoitusten arvon laskiessa omanpääoman arvo laskee, joka vuorostaan laskee vakuuksien arvoa lainapääomaan nähden. Taulukko 4. kuvaa 20 % velkavivun käyttöä kurssilaskussa ja siitä miten todellisen velkavivun prosentti osuus kasvaa vakuuksien laskiessa. Siitä voidaan siis havaita, että velkavipua käyttämällä sijoittaja menettää varallisuutta nopeammin, vaikka velkavipu oli maltillisesti 20 % alkupääomaan nähden. Pahimmassa kurssilaskussa sijoittaja olisi menettänyt 1200 € enemmän ja joutuisi tämän lisäksi maksamaan rahoituskustannukset lainastaan, jos kurssit

laskisivat 60 %. Vakuusarvojen laskiessa sijoittajan täytyy myös huomioida, että hän saattaa joutua lisäämään tilille lisää varoja, jotta tili ei yllilainoitu. Suuremman velkavivun käyttö nopeuttaisi edellä mainittu prosessia entisestään, jonka vuoksi pienemmän velkapääoman käyttö on turvallisempaa (Nordnet 2023).

Taulukko 4. Todellisen velkavivun nousu omistusten laskiessa.

Kokonaispääoma	Velkavipu 20%	Tuotto-odotus -10%	-30 %	-50 %	-60 %
12000	2000	10800	8400	6000	4800
10000	0	9000	7000	5000	4000
Velkavipu todellisuudessa		22,73 %	31,25 %	50,00 %	71,43 %

Helsingin Sanomien mukaan maaliskuussa 2020 Nordnetin kautta velkavivulla sijoittaneiden asiakkaiden osakkeita jouduttiin realisoimaan päivittäin (Helsingin Sanomat 3/2020). Riskinotto velkavivun kanssa voi palkita sijoittajan ruhtinaallisesti tai tuhota pääomaa riippuen ajoituksesta ja riskinoton suuruudesta. Artikkelissa varoitettiin sijoittajia velkavivun käytön riskeistä, mutta jälkikäteen katsottuna artikkelin julkaisupäivä sattui melkein kurssipohjin indeksitasolla, josta alkoi nopea kurssien palautuminen (MarketWatch 2024). Artikkelin havainnoi tämän pohjalta, kuinka velkavipu voi olla oikeassa hetkessä käytettynä äärimmäisen tuottoisa tai väärään aikaan käytettynä pääomaa tuhoava. Velkavipua käytetään usein erikoistilanteissa, joissa tarkoituksena on päästä nopeasti käsiksi suurempaan pääomaan, jota muuten ei olisi saatavilla. Erikoistilanteita voivat olla esimerkiksi sodat, pandemia tai muut kriisit, jotka aiheuttavat nopean shokin markkinoille. Edellä mainitut tilanteet voivat olla oikeassa paikassa oikeaan aikaan olevalle henkilölle erittäin tuottoisia, mikäli henkilö tietää mitä tekee (Osakesijoittaja 2024). Tämän vuoksi Oksaharjun kommentit velkavivun käytön riskienhallinnasta on syytä muistaa vipua käyttäessä, sillä riskienhallinnan ollessa kunnossa pakkomyynteihin ei tarvitse ryhtyä ja pääomat ovat paremmassa turvassa (Nordnet 2024e).

3 SIOJITUSLAINA, KORKOYMPÄRISTÖ JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Sijoittajan, joka harkitsee velkavivun käyttämistä sijoittamisessa, olisi hyvä pohtia millaista lainaratkaisua on hakemassa, sillä lainan tulisi olla jo valmiina saatavilla, kun tarve ylimääräiselle pääomalle nousee. Lainaratkaisuja on runsaasti saatavilla markkinoilla ja ne voivat erota toisistaan esimerkiksi laina-ajan, vakuuksien, kulujen tai takaisinmaksun myötä. Valmiin lainan myötä sijoittajalla on valmius käyttää lainaa, mikäli tällainen tarve tulee. Lainaa käyttäessä sijoittajan kuitenkin olisi hyvä olla perillä vallitsevista rahoitusoloista, sekä ympäröivistä tapahtumista, jotta näistä voidaan rakentaa kokonaiskuva. Kokonaiskuvan myötä voidaan arvioida erilaisia skenaariota ja niiden todennäköisyyksiä esimerkiksi talouden elpymisestä, jotta riskit väärässä olemiseen pienenisivät ja sijoittaja voisi tarvittaessa selvittää huonoimmastakin skenaariosta (Nordnet 2024c).

3.1 Erilaiset lainavaihtoehdot

Opintolaina on valtion takaama laina, joka on tarkoitettu opiskelijoille opintotuen ja asumistuen kanssa käytettävänä kokonaisuutena, jolla rahoittaa opiskeluaikojen tarpeet. Valtiontakaus lainassa eroaa henkilötakauksesta siten, että takaisinmaksukyvyttömyys tilanteessa valtio siirtyy lainanperijäksi lainanmyöntäjän sijaan. Poikkeustapauksissa (muun muassa pitkäaikaistyöttömyys tai pysyvä työkyvyttömyys) takaisinperinnästä voidaan luopua (Makkonen 2012, 32). Lainan käyttötarkoituksia ei kuitenkaan seurata vaan opiskelija voi käyttää lainan haluamallaan tavalla. Opintolainassa käytetään joko Prime- tai Euriborkorkoa.

Opintolainan takaisinmaksu prosessi alkaa noin kaksi vuotta opintojen loppumisen jälkeen. Tähän saakka opiskelija on voinut esimerkiksi sijoittaa opintolainansa maksamatta korkojakaan, jotka kuitenkin on pääomitettu opintolainaan tänä aikana. Opintolainaa on voinut nostaa 650 € opintotuki kuukautta kohti syys- ja kevätlukukaudella Opintolainan takaisinmaksun alkaessa lainasta maksetaan normaalisti kuukausittainen lyhennys, sekä muut kulut. Opiskelijan saa valmistuttuaan opintolainasta myös hyvityksen, mikäli on suorittanut tutkintonsa tavoite ajassa. Opintolainahyvitys riippuu tutkinnon laajuudesta ja sisältää omavastuuosuuden, sekä tutkintokohtaisen maksimihyvitysmäärän. (Kela 2024). Opintolaina on opiskelijoille siksi tehokas tapa käyttää lisäpääomaa hyödyksi, mikäli valmistuu ajallaan eikä tarvitse opintolainaa elämiseen.

Bullet-laina, jota nimitään myös kertalyhennyslainaksi tarkoittaa lainaa, jonka pääoman saa käyttöön heti ja laina maksetaan takaisin vasta laina ajan päättyessä. Lainasta yleensä maksetaan korkokulut kuukausittain, mutta koska lyhennyksiä ei tarvitse maksaa ennen laina ajan päättymistä voidaan lainasta saada enemmän irti esimerkiksi sijoitustoiminnassa (Summarum 2024).

Kuitenkin Bullet-lainat ovat menettäneet sijoitustoiminnassa jalansijaa esimerkiksi kaupankäyntiluotolle, joka on yleensä limiittityyppinen ja ei välttämättä sisällä ollenkaan lyhennyksiä vaan ainoastaan korkokuluja (Nordnet 2024d). Bullet-lainassa lainapääoman takaisin maksaminen yleensä edellyttää omistuksien realisoimisen laina ajan päättyessä. Lainassa on myös yleensä kulutusluottoa korkeammat kulut, joka voi vaikuttaa lainan suosioon nykypäivänä (Summarum 2024).

Sijoituslaina,

Sijoituslainat ovat pääasiassa perinteisiä pankkilainoja, jotka voivat olla vakuudellisia tai vakuudettomia. Vakuudettomat lainat ovat korkotasoltaan korkeampia, sillä pankki ei voi varmistaa maksukykyä esimerkiksi takausten avulla. Vakuudettoman lainojen hyväksymisprosessi on hyvin paljon nopeampaa, sillä se ei edellytä vakuuksien- tai käyttötarkoituksen tarkastamista. Vakuudellisessa lainassa vakuudet, käyttötarkoitukset, sekä maksukyky tarkastetaan, jonka pohjalta pankki esittää tarjouksen lainaehdoista. Vakuudelliset lainat edellyttävät pankilta pitempää valmistelua, jonka vuoksi lainan myöntäminen on hitaampaa, mutta lainakulut ovat merkittävästi pienempiä vakuudettomaan verrattuna. Pankkilainoissa kulut syntyvät lyhennyksestä, korosta, sekä mahdollisista tilinhoitomaksuista. Lyhennyksen summa on neuvoteltavissa pankin kanssa lisäämällä lainan kesto (Nordea 2024).

Kaupankäyntiluotto

Osakkeenvälittäjät tarjoavat pääsääntöisesti palvelunsisäistä kaupankäyntiluottoa, jossa on palveluntarjoajan määrittämä korko. Kaupankäyntiluotoissa vakuutena on pääsääntöisesti lainanhakijan omat sijoitukset ja takaisinmaksu kykyä ei erikseen tarkasteta. Luotto on helppo aktivoida ja sitä voidaan käyttää joustavasti palvelun sisällä. Luotto toimii bullet-lainan kanssa samaan tapaan toistaiseksi voimassa olevana, mutta laina-ajassa ei ole määriteltyä lopetus ajankohtaa. Nordnetissä Lainan korot peritään jokaisen kuun viimeisenä pankkipäivänä ja korko on riippuvainen salkun hajautuksesta, sekä salkussa käytössä olevasta luotosta (Nordnet 2024d).

Nordnet AB:n kaupankäyntiluotossa on ennalta määritetyt vakuusarvot, jotka määrittävät kuinka paljon lainoitusta voi saada omaan pääomaan, sekä riskitasoon nähden. Osakesalkun omistusten ollessa vakuutena kaupankäyntiluotossa osakkeiden laskiessa vakuusarvot heikkenevät ja, koska lainalle ei ole lyhennyksiä tai maksukyvyyn tarkastusta voi palveluntarjoaja joutua pakkorealisoimaan asiakkaan omistuksia saadakseen velan maksettua. Ensisijaisesti asiakasta kuitenkin suositellaan lisäämään vakuuksia tilille, mikäli vakuuksien riittävydestä on huolta. Tällaista tilannetta kutsutaan ylilainoittamiseksi ja se on osa palveluntarjoajan riskienhallintaa. Tällöin palveluntarjoaja katkaisee luotonannon ja pahimmassa tapauksessa pakko realisoi lainan käyttäjän sijoituksia purkaakseen ylilainoituksen. Tilin ylilainoittuessa syntyy asiakkaalle myös lisäkuluja maksuviivästyksistä, joista tulee maksaa korkolain mukainen viivästyskorko. Palveluntarjoajalla ei ole velvoitetta ilmoittaa ylilainoittamisesta asiakkaalle, vaan asiakkaan tulee olla itse tietoinen sijoituksiensa tilasta (Nordnet 2024d)

3.2 Korkotaso ja EKP

Euroopan keskuspankki määrittää euroalueen rahapoliittisen suunnan, sekä ohjauskoron. Ohjauskorko edustaa euroalueen rahan hintaa, jolla pankit lainaavat rahaa EKP:lta ja edelleen loppukäyttäjille. EKP:n tarkoituksena on turvata euron valuuttakurssi ja hintavakaus omilla toimillaan, jotta jäsenmaiden talous olisi kestävällä tasolla. Tämän lisäksi keskuspankki tukee rahoitusmarkkinoiden valvontaa, antaa luvan eurosetelien liikkeeseenlaskuun, sekä suorittaa yleistä euroalueen talouden seuranta erilaisten mittarien avulla (Euroopan unioni 2024). Markkinoilla hintavakautta ylläpidetään erilaisilla talouden elvytys- tai kiristys mekanismeilla, jotka ovat riippuvaisia sen hetken talouden tilasta (Suomen Pankki 2024).

Hintavakauden säilyttämisessä EKP:n keskipitkän aikavälin inflaatio tavoite on 2 %, joka toimii keskuspankilla yhtenä mittarina rahapolitiikan kiristyneen tarpeesta. Inflaation mittarina käytetään YKHI-menetelmää eli yhdenmukaistettua kuluttajaindeksiä. Mittarin tarkoituksena on mitata kaikista EU:n maista samalla tavalla inflaatiotaso, jotta eri maiden tulokset olisivat vertailukelpoisia. (Euroopan keskuspankki 2024). Inflaation noustessa tämän yli keskuspankin täytyy kiristää rahapolitiikkaansa, jotta hintavakaus säilyy markkinoilla. Tämä näyttäytyy muun muassa ohjauskorkojen nostolla, joka hidastaa talouskasvua, mutta samalla hillitsee nousevia hintoja. Rahan korkeamman hinnan vuoksi kysyntä laskee velallisten harkitessa hankintojaan ja kulutustaan enemmän (Euro & Talous 12/2023).

Euroopan keskuspankin päättävät elimet, jotka säätelevät rahapolitiikkaa ovat EKP:n neuvosto, johtokunta, sekä yleisneuvosto. Neuvosto koostuu euroalueen kansallisten keskuspankkien pääjohtajista ja Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenistä. Johtokunnan jäsenet muodostuvat Eurooppa-Neuvoston nimittämästä puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, sekä neljästä muusta jäsenestä. Viimeisin päättävä elin on yleisneuvosto, joka koostuu EKP:n puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta, sekä Euroopan jäsenvaltioiden keskuspankkien johtajista, joiden käyttämä valuutta ei ole vielä euro. Yleisneuvosto on voimassa niin kauan, kuin on EU:n jäsenmaita, joilla ei ole euro käytössä (Euroopan Parlamentti 2023).

Neuvoston tehtävänä on arvioida euroalueen talouden- ja raha-asioiden kehitystä ja suorittaa näiden pohjalta rahapoliittisia päätöksiä esimerkiksi korkojen asettaminen. Johtokunta taas vastaa rahapolitiikan toteuttamisesta päätösten pohjalta, keskuspankin päivittäisistä toiminnoista, sekä neuvoston kokousten valmistelusta. Yleisneuvoston tehtävä on osallistua koordinointi- ja neuvoantaviin tehtäviin (Euroopan unioni 2024).

3.3 Kriisit ja niiden vaikutus talousympäristöön

Erilaiset kriisit ovat aiheuttaneet epävarmuuksia läpi historian suurimpina opinnäytetyön ajanjaksolla euroalueella finanssikriisi, eurokriisi, Brexit, koronakriisi, sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Kaikki edellä mainitut ovat jättäneet arvet talouteen tai ainakin muuttivat suunnitelmia huomattavasti ja edellyttivät EKP:ltä uusia toimia ja työkaluja hintavakauden ylläpitämiseksi (Suomen Pankki 2015).

Finanssikriisi lähti liikkeelle Yhdysvalloissa, jossa suuri investointipankki Lehman Brothers hakeutui yrityssaneeraukseen. Tämän seurauksena kasvava epävarmuus johti pankkien haluttomuuteen lainata toisilleen likvideettia, joka nosti lainan korkoja entisestään (Suomen Pankki 2015). Eurojärjestelmässä tämä aiheutti myös muutoksia rahoitusjärjestelmään hintavakauden ylläpitämiseksi ja likvideetin turvaamiseksi. Tämän takia euroalueen ohjaukorko laskettiin 4,7 %:sta 1,5 %:iin vuoden ajanjaksolla 2008–2009 (Suomen Pankki 2024). Euroalueen markkinalle tämä aiheutti Yhdysvaltojen markkinoiden tapaan taantumaa, joka supisti merkittävästi vientiä, sekä investointeja. Kyseinen kriisi loi pohjan myös vahvasti velkaantuneille Euroopan maille, joiden taloudellinen tilanne ei kestänyt taantumaa. Kyseistä kriisiä kutsuttiin eurokriisiksi, joka pahimmillaan kyseenalaisti koko eurojärjestelmän kestävyuden (Suomen Pankki 2018).

Eurokriisin aikana viisi euroalueen maata ajautui velkakriisiin ja joutuivat tämän myötä hakemaan rahoitustukea muilta mailta, sekä EU:lta. Talouskasvun- ja julkisen sektorin heikentyminen johtivat myös valtionlainojen preemioiden suureen vaihteluun tiettyjen maiden osalta, vaikka euroalueen ensimmäisten vuosikymmenten aikana nämä olivat olleet melkein yhdenmukaisia. Preemioiden nousu taas johti rahoitusolojen kiristymiseen, johon euroalue ei ollut vielä valmis (Suomen Pankki 2015). Kyseiset maat eli Kreikka, Kypros, Portugali, Irlanti ja Espanja saivat rahoitustukea vuosien 2010 ja 2018 välillä, sekä saivat huojennuksia liittyen velkojen takaisin maksuun (Valtiovarainministeriö 2024). Kriisi kärjistyi vuonna 2012, jolloin koko eurojärjestelmän kestävyyttä kyseenalaistettiin ja EKP:n neuvosto aloitti rahapoliittisen suorien kauppojen ohjelman. Kyseisessä ohjelmassa on tarkoitus turvata valtion velkakirjojen jälkimarkkinat hintojen vaihtelulta ja näin ollen vähentää markkinoiden epävarmuutta (Suomen Pankki 2012). Näiden toimien lisäksi ohjauksorkoa laskettiin toistuvasti inflaationäkymien pienentyessä. Edellä mainitut toimenpiteet riittivät hintavakauden palauttamiseen euroalueelle, vaikkakaan talouskasvun elpyminen ei kaikilla mailla palautunut samaan tahtiin (Suomen Pankki 3/2018). Hitaan inflaation kasvuodotusten vuoksi ohjaukskorot laskivat vuosi vuodelta lähemmäs nollaa, joka saavutettiin vuonna 2016 (Suomen Pankki 2024). Tästä seurasi kuuden vuoden mittainen ajanjakso, jolloin rahalla ”ei ollut hintaa”.

kesäkuussa 2016 Euroopan Unionin jäsen Iso-Britannia päätti kansalaisäänestyksellä erota EU:sta. Tästä alkoi neljän vuoden tie virallisen eroamisen järjestelyyn, jota kutsuttiin Brexitiksi. Virallinen eroaminen toteutettiin helmikuun ensimmäinen päivänä 2020 (Eurooppa-neuvosto 2024a). Ero EU:sta tarkoitti vapaan kaupan ja liikkumisen loppumisen Unionin ja Britannian välillä. EU päätti tämän pohjalta perustaa viiden miljardin euron rahaston, josta maksettaisiin maille sopeutumiskorvauksia menetetyistä tuloista. Tukia maksettaisiin vuoteen 2025 asti ja tukien määrä perustuisi siihen, kuinka paljon kunkin maan talous kärsisi Britannian erosta.

Vähän Brexitin jälkeen helmi-maaliskuussa maailmaa koettele globaali pandemia, joka tunnetaan Koronana. Taudin nopea leviäminen johti rajoituksiin matkustuksessa, sekä liikkumisessa ja johti hetkellisesti monien alojen täydelliseen pysähtymiseen. Talouden elvytyksen, sekä euroalueen vakauden turvaamiseksi keskuspankki aloitti erilaisia osto- ja tukiohjelmia. Näitä olivat muun muassa velkakirja ostot, elpymisrahasto, sekä investointiohjelma (Miettinen 10/2023). Tukiohjelmien ja rokotteen avulla talouden pahimmat uhkakuvat pystyttiin karistamaan. Talouden nopean elpymisen takia inflaatiolukemat lähtivät nousuun joulukuussa 2021, jolloin keskuspankki

alkoi kiristää rahapolitiikkaansa, koska elvyttäminen ei ollut enää tarpeellista. EKP aloitti supistamalla arvopapereiden osto-ohjelmaansa, joka sisälsi erilaisia julkisen sektorin velkapapereita. Heinäkuussa 2022 EKP päätti nostaa ohjauskorkoaan Venäjän hyökkäyssodasta johtuneen nopean inflaation seurauksena.

Venäjän täysmittainen hyökkäyssota Ukrainaan 24.2.2022 pakotti EU:n toimimaan ja asettamaan lisää pakotteita Venäjälle. Venäjälle oli jo vuonna 2014 asetettu taloudellisia pakotteita sen liitettyä Ukrainalle kuulunut Krimin niemimaan laittomasti itseensä (Eurooppa-neuvosto 2024b). Aiemmat pakotteet koskivat pääosin varojen jäädytyksiä, rahoitusmarkkinoille pääsyä, sekä puolustustarvikkeiden tuontia ja vientiä. Kuitenkaan pakotteet eivät vielä tällöin koskeneet energiateollisuutta (Valtiovarainministeriö 8/2014). Täysmittaisen hyökkäyssodan myötä EU kuitenkin teki vuonna 2022 yhtenäisen päätöksen aloittaa myös energian tuontirajoitukset Venäjältä muiden pakotteiden lisäksi. EU:n ollessa vahvasti riippuvainen venäläisestä halvasta energiasta aiheutti tämä valmiiksi paisuvasta inflaatiosta pahemman (Valtioneuvosto 3/2022). Pakotteita on lisätty asteittaan ja on mahdollista, että niiden lisäämistä jatketaan sodan jatkuessa. Pakotteiden lisäksi EU- ja jäsenvaltiot itsenäisesti ovat osoittanut tukensa Ukrainalle mittavien tukipakettien avulla (Eurooppa-neuvosto 2024c). Inflaation noustessa jopa 10 % syyskuussa 2022 keskuspankki teki odotetun ohjauskoron noston, sekä alkoi kiristämään rahapolitiikkaansa osto-ohjelmien supistuksella. Keskuspankki nosti korkotason 4.5 % syyskuussa 2023, jonka myötä inflaatio vauhti on huomattavasti hidastunut. Kuitenkin euroalueen talouskasvu on kokenut saman hidastumisen inflaation kanssa ja taantuma uhkaa ei ole vielä karistettu (Suomen Pankki 10/2023).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä perehdytään velkavivun hyödyntämiseen pörssiosakkeisiin sijoittaessa yksityishenkilöiden näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat sijoittajien halukkuuteen hyödyntää velkavipua sekä vaikuttavatko lainankorkojen nousut negatiivisesti velkavivun käyttöön. Näiden tavoitteiden pohjalta tutkimukselle muodostuivat seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Vaikuttavatko korkotason muutokset yksityishenkilöiden velkavivun käyttöön pörssiosakkeisiin sijoittaessa?
2. Koetaanko velkavipu korkeista lainankoroista huolimatta yksityishenkilöiden toimesta houkuttelevana strategiana kartoittaa varallisuutta?

Työn rajaus on tehty osakemarkkinoille sijoittamiseen sijoituslainoilla tai yleisesti lainarahalla. Tavoitteena selvittää miten eri korkoympäristöt vaikuttavat yksityishenkilöiden velkavivun käyttöön valituilla ajanjaksoilla, sekä millaisia tekijöitä on sijoituspäätösten taustalla.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tietoa tarkastellaan numeerisesti ja tutkimuksen kautta vastataan kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein (Vilka 2007). Kvantitatiivisen tutkimuksen kautta voidaan selvittää tietyn ilmiön syitä ja sen on luonteeltaan usein joustamaton, mutta selkeät raamit luova menetelmä datan analysoimiseen (Avdresh 2024). Koska tässä tutkimuksessa perehdytään yksityishenkilöiden halukkuuteen hyödyntää velkavipua osakemarkkinoilla, tutkimus on toteutettu kyselytutkimuksena kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmin. Tämän lisäksi tutkimuksen aineistossa on hyödynnetty Nordnet AB:n markkinaluoton lainakantaa käsitteleviä vuosiraportteja ajalta 2008–2023 sekä kyseisellä ajanjaksolla tapahtunutta asiakaskunnan kasvua. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa

käytetään usein korrelaatiotutkimusta, sisällön analysointia sekä kyselytutkimusta (Avdresh 2024), niin myös tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksessa analysoitiin 15 Nordnet AB:n vuosiraporttia. Valitut raportit käsittelivät tutkimuskysymysten näkökulmasta oleellista tietoa eli sitä, kuinka paljon yksityishenkilöt käyttävät Nordnet AB:n tarjoamaa kaupankäyntiluottoa sijoitustoiminnassaan. Tutkimuksessa on hyödynnetty nimenomaisesti Nordnet AB:n dataa, koska perinteiset pankit eivät avaa tarjoamiensa kulutusluottojen käyttökohteita julkisesti. Näin ollen yhdeksi haasteeksi muodostui soveltuvan aineiston löytäminen ja otanta kohdistui vain Nordnet AB:n dataan, sillä sen tarjoama markkinaluotto on suoraan kohdennettavissa. Aineistossa käytettyjen raporttien sisällöt on analysoitu vertaamalla raportissa esitettyä lainakannan kehittymistä 12 kuukauden Euriborin vuotuisen keskiarvoon. Tulokset esiteltiin tutkimuksessa kuvion avulla, joka tarjoaa hyvän yleiskuvan siitä, miten aineisto jakautuu (Valli 2018). Viivakuvion avulla voidaan esitellä helposti jatkuvia muuttujia, jotka saavat toistuvasti uusia väliarvoja (Vilkkä 2007). Tässä tutkimuksessa viivakuvion avulla esiteltiin, kuinka lainakanta on kehittynyt suhteessa Euriborin vuotuisen keskiarvoon.

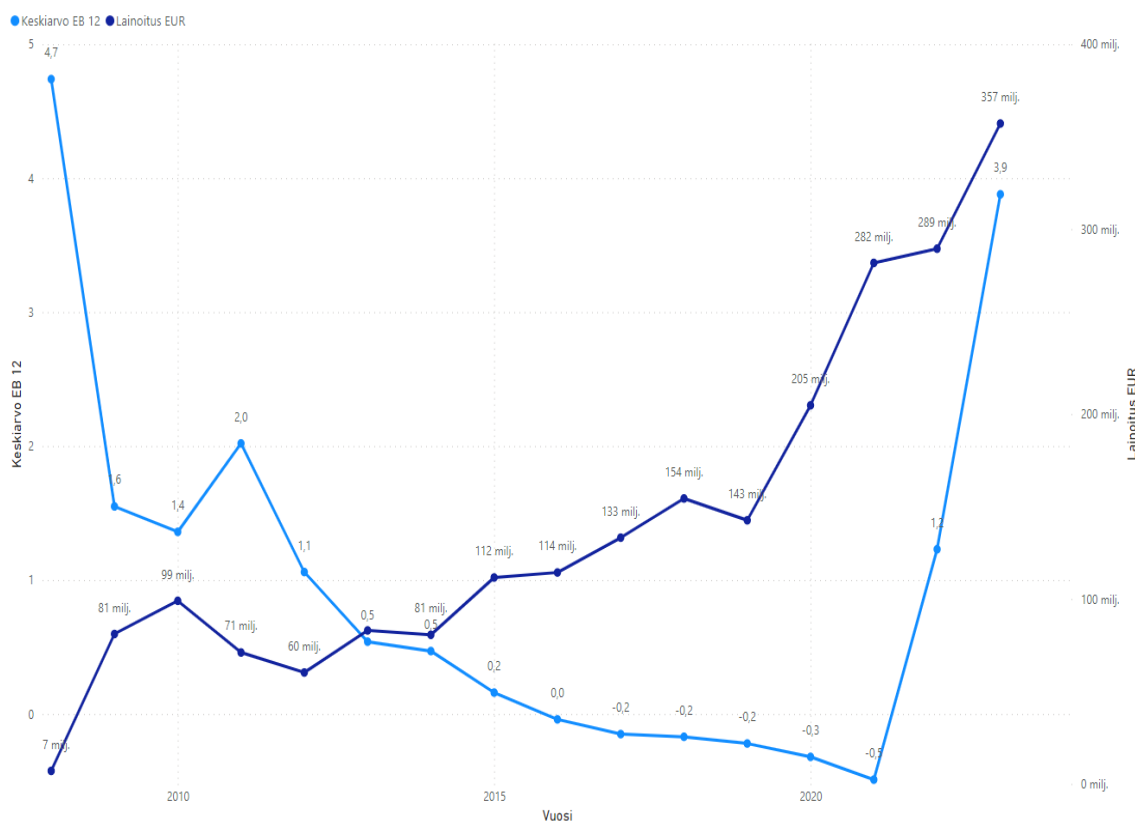
Tutkimuksessa huomioitu ajanjakso sijoittuu vuosille 2008–2023. Kyselytutkimus on toteutettu Forms-kyselynä, joka on ollut esillä Inderes Oyj:n keskustelupalstalla 9.2.2024–23.2.2024 välisenä aikana. Tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen sisällön tulisi vastata valittuun tutkimusongelmaan ja vastaajilla tulisi olla aihepiiriä koskevaa tietoa (Vilkkä 2007). Jotta kyselytutkimukseen saadut vastaukset olisivat mahdollisimman luotettavia, se oli esillä nimenomaisesti sijoittamiseen keskittyneellä keskustelufoorumilla. Valitut kysymykset on valittu harkintaa käyttäen, jotta vastauksien avulla voitaisiin tehdä tutkimuskysymyksiin liittyviä johtopäätöksiä. Jokaisen tutkimuskysymyksen kohdalla tulisi pohtia muun muassa sitä, että mitä kysymys mittaa eli mittaako se sitä mitä pitääkin mitata, onko kysymys täsmällinen, onhan siinä kysytty vain yksi asia ja onko siinä johdattelevia sanoja (Vilkkä 2007). Tutkimuksessa käytetyssä kyselyssä on kysytty seuraavia asioita: vastaajien sukupuoli, ikä, kuinka kauan vastaaja on sijoittanut, kuinka monta prosenttia vastaajan sijoitusvarallisuuden pääomasta on rahoitettu velkavivulla, missä tilanteissa velkavipua on käytetty, millaista velkavipua on käytetty, mihin velkavipua on käytetty, millaisia riskienhallintakeinoja velkavipua käyttäessä on hyödynnetty, onko korkojen nousu vaikuttanut halukkuuteen käyttää velkavipua ja jos on, mitkä syyt taustalla vaikuttavat ja mitkä ovat vastaajan mielestä velkavivun hyödyt ja riskit. Kyselytutkimuksen tulokset esiteltiin tutkimuksessa tunnuslukujen kautta, sillä kyselytutkimuksen tarkoituksena tutkimuksen

ongelman ratkaisemisen näkökulmasta on selvittää syitä velkavivun käytön tai käyttämättä jättämisen taustalla. Tunnuslukujen tarkoituksena on tarkastella informaatiota nopeasti ja ne toimivat hyvänä mittarina esiteltävän aiheen kuvaamisessa (Valli 2018). Kyselytutkimuksessa oli hyödynnettiin myös muutamia avoimia kenttiä, joihin vastaaja pystyi kirjoittamaan itse vastauksensa. Näitä vastauksia hyödynnettiin tuloksien analysoinnin tukena.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Korkotason muutosten vaikutus yksityissijoittajien velkavivun käyttöön

Korkotason uskotaan vaikuttavan velkarahan käyttöön yksityishenkilöiden velkavivun käytössä, sillä kohoavat kustannukset alentavat tuotto-odotusta. Kuitenkin vertaamalla EKP:n määrittämän Euribor 12 kk keskiarvoa, sekä Nordnet AB:n kaupankäyntiluoton kehitystä Suomessa voidaan havaita, että suoraa muutosta ei ole tapahtunut, vaikka korot ovat nousseet nopeasti viime vuosina. Kuva 2. havainnoi yllä mainittua lainakannan suhdetta sen hetkiseen korkoon. Tästä voidaan havaita, että viime vuonna eli 2023 lainakanta on kasvanut nopeasti koroista huolimatta.

KUVA 2. Nordnet Ab lainakanta Suomessa verrattuna Euribor 12kk keskiarvoon.

Merkittävimmät pudotukset voidaan havaita eurokriisin aikaan, sekä vuonna 2019. Eurokriisin aiheuttama epävarmuus eurojärjestelmän kestävydestä loi varjon osakemarkkinoille, joka näkyi lainakannan hiipumisena vuosina 2011 ja 2012 (Suomen Pankki 2012). Vuoden 2019

epävarmuudet taas johtuivat Yhdysvaltojen keskuspankin päätöksestä nostaa korkoja vuoden 2018 lopussa, Yhdysvaltojen ja Kiinan välisestä kauppasodasta, sekä globaalista talouden heikentymisestä (Sijoittaja 5/2019). Kuitenkin viimeaikaiset epävarmuudet, sekä kriisit eivät ole vaikuttaneet velkavivun käyttöön odotetusti vaan velkakanta on jatkanut kasvuaan. Ukrainan sodan myötä vuoden 2022 velkavivun käytön kasvu hidastui hieman, mutta kasvoi kaikesta huolimatta vajaa 3 % vuodesta 2021. Sodan jatkuessa vuonna 2023, sekä Euribor 12kk keskiarvon noustessa jopa 3,9 % lainakanta kasvoi huomattavasti yli 23 %.

Taulukosta 6. voidaan siis havaita, että nousvilla koroilla ei välttämättä ole vaikutusta lainanottohalukkuuteen osakemarkkinoilla. Vaikutus voi olla myös oletettua pienempi ja tai velkavivun käyttöön on muita enemmän vaikuttavia ajureita. Ajureita voi olla muun muassa osakemarkkinoilla halventuneet osakkeet ja kohonnut tuotto-odotus. Oksaharjun artikkelissa hän mainitsi osinko-osakkeisiin sijoittamisen velkavivulla, jolloin sijoittaja saa vuosittain tietyn määrän pääoman palautusta sijoittamastaan yhtiöstä. Edellä mainittu strategia on toimiva, jos osinko ylittää maksetun koron määrän, jolloin sijoittaja saa tämän avulla kerrytettyä enemmän pääomaa sijoittamistaan kohteista. Artikkelissa on mainittu myös muutama esimerkkiyhtiö ja niiden todelliset osinkotuotot tälle vuodelle, Fortum Corporation 9,62 % Nordea Bank Abp 8,02 %, sekä Sampo Plc A 4,52 % (Nordnet 2024c). Kyseiset osakkeet ovat myös osana vivutetuimpien suomalaisten osakkeiden listaa, jonka Nordnet AB julkaisi maaliskuussa 2023. Edellä mainittujen osakkeiden osinkotuotto ylittää Euribor 12 kk 2023 keskiarvon eli 3,9 %, jonka pohjalta kohteiden vivuttaminen voisi tuoda lisää osinkotuottoa vipua käyttämällä.

5.2 Velkavivun käyttö vallitsevassa korkoympäristössä ja raaka sijoittajaprofiili

Nordnet AB:n datan pohjalta voisi päätellä, että noin 20 % velkavivun vuosikasvu vuosina 2020–2023 ei viittaa korkotason vaikuttavan mainittavasti halukkuuteen käyttää vipua. Kyseisenä ajanjaksona korkotaso on noussut ensin 1,2 % ja 3,9 % vuosina 2022 ja 2023, mutta molempina vuosina velkakanta kasvoi siitä huolimatta. Kyseisellä ajanjaksolla epävarmuutta aiheutti myös nouseva inflaatio ja kiristynyt rahapolitiikka, mutta velkavipu pysyi silti houkuttelevana vaihtoehtona sijoittajille. Nordnet AB:n datan tueksi Inderes Oyj:n foorumilla suoritettiin kyselytutkimus.

Tähän 20 henkilöä vastasi omista kokemuksistaan velkavivun käytöstä osakemarkkinoilla. Kyselyssä oli tavoitteena saada erilaisia näkemyksiä mitkä vaikuttavat päätökseen käyttää velkavipua erilaisissa markkinatilanteissa. Kyselytutkimuksen käytössä pääasiallisena

menetelmänä oli tavoitteena saada huomattava määrä vastauksia, mutta tässä työssä tarkoituksena on ainoastaan käyttää kyselytutkimusta avustava työkaluna, joka tukee johtopäätöksiä Nordnet AB:n datan kautta. Yleensä luotettavaksi määritellyssä kyselytutkimuksessa on vähintään 100 vastausta (Vilkkä 2007).

Kyselyyn vastanneista suurimman osan mielestä korkojen nousu ei ole vaikuttanut heidän suhteeseensa velkarahalla sijoittamiseen. Lopuilla taas tuotto-odotuksen pienentyminen ja riskien kasvu ovat olleet suurimmat syyt, mitkä ovat vaikuttaneet velkarahalla sijoittamiseen. Kyselyyn vastannaista suurimmalla osalla oli käytössä joko kaupankäyntiluotto tai opintolaina vieraanpääoman lähteenä ja velkavipu oli maltilliset 0–20 % sijoitussalkun kokonaispääomaan. Kyselyssä suurimmaksi syyksi käyttää velkavipua nousi lasku-, sekä nousumarkkina. Kuitenkin vivun käyttämiselle oli muitakin vaikuttavia syitä esimerkiksi erityistilanteet eli sodat, pandemiat tai muut äkilliset tapahtumat, alhaiset korot, sekä jonkun tietyn osakkeen äkinäinen lasku. Kyselyssä suurin osa sijoitti kotimaisiin osakkeisiin ja toisena ulkomaalaisiin osakkeisiin. Riskienhallinnalliset keinot vaihtelivat sijoittajien kesken, mutta hajautus, käteispuskuri, kohtuullinen velkavipu ja osinko-osakkeisiin sijoittaminen nousivat suosituiksi ratkaisuiksi. Alla vastaajien vastauksia miksi velkavipua kannattaisi käyttää, sekä millaisia hyötyjä ja riskejä siinä on.

”Niin kauan, kun tuotto-odotus on alle korkotason, pidän opintolainan hyödyntämistä sijoittamisessa no-brainerina.”

”Normaalitilanteessa on tarkoitus mennä matalalla velkavivulla, mutta melko suurella osakepainolla. Jos tulee yllättävä romahdus osakemarkkinoilla, on velkavipu siinä kohtaa oivallinen väline. Koronamonttu oli tästä hyvä esimerkki.”

”pääoman tuotto voidaan saada tätä myöten paremmaksi. Huomioiden toki riski/tuotto suhteen voimasuhteet”

”Mielestäni käyttö perusteltua, jos katsotaan hyöyn olevan riskiä suurempaa.”

”Paremmat tuotot erityisesti, kun sijoitushorisontti ja velkavivun ylläpidon suunniteltu kesto on pitkä.”

”Hyödyt: mahdollisuus ajoittaa ostoja silloinkin, kun käteistä ei ole. Oman pääoman tuotto suurempi velkavivulla. Haitat: Koron nousua rahalla on hinta. Margin call, eli Nordnetissä osakkeet on velan vakuutena, reippaassa laskussa osakkeet ei kata vakuuttaa. Korkoa korolle -ilmiö toimii myös velkarahalla, mutta väärin päin. Velalla sijoittaessa saattaa kovassa laskussa menettää osakkeiden arvon, mutta jäädä edelleen velkaa.”

”Näen päinvastoin edellä mainitut syyt, eli korkojen nousun johdosta osakkeet ovat laskeneet niin näin menneenä vuosina hyviä sijoitusmahdollisuuksia riskituottosuhteen näkökulmasta”

Edellä mainitut vastaukset ovat linjassa oletuksien kanssa mitä kyselyltä odotettiin. Tämän perusteella sijoittajat tavoittelevat parempaa tuotto-odotusta, jota saadaan muun muassa osinkotuoton avulla. Kyselyn perusteella voidaan myös luoda raaka sijoittaja profiili, joka perustuu kyselytutkimuksen eniten vastauksia saaneisiin kohtiin. Sijoittajat ovat 30–39-vuotiaat miehet, jotka sijoittavat maltillisella noin 20 % vivulla ja omaavat 5–10 vuoden sijoitushistorian. He sijoittavat opintolainalla tai kaupankäyntiluotolla ja kohteena ovat kotimaiset osakkeet kurssilaskujen aikana. Kyselyyn vastanneista 19 oli miehiä ja yksi nainen, joka oli odotettua, sillä miehet ottavat tutkimusten valossa enemmän riskiä kuin naiset. Testosteronin määrällä on yhteys riskinottamiseen, jonka vuoksi miehillä on tapana ottaa herkemmin riskiä, kuin naisilla (Nosfinger 2023). Muidenkin tutkimusten valossa miehillä on tapana tehdä kauppaa myös enemmän kuin naisilla, joka voidaan yhdistää riskinottamiseen (DanskeBank 12/2022).

5.3 Johtopäätökset

Työssä käytetyt menetelmät osoittautuivat toimiviksi ja näiden avulla tutkimuskysymyksiin saatiin halutut vastaukset. Tutkimuksessa korkojen nousun ja maailmantilanteen epävarmuuksien vuoksi oli yllättävää, että velkavivun käyttö on lisääntynyt niinkin voimakkaasti. Kuitenkin esimerkiksi Suomen pörssissä arvostustasot osakkeille ovat halventuneet ja tästä syystä osinkotuotto on kasvanut huomattavasti. Tämä voi houkutella pitkäaikaisia sijoittajia, niin kuin eräs kyselytutkimukseen vastannut oli todennut. Tutkimus kuitenkin herätti lisää kysymyksiä velkakulttuurin mahdollisesta muuttumisesta vuosien varrella, sillä epävarmuudet ovat yleensä tehneet jonkinlaisen reaktion velkavivun käytön pienentämiseen. Maailmassa on myös valtava määrä epävarmuuksia, jotka voisivat aiheuttaa mittavaa haittaa talouksille globaalisti niiden

eskaloituessa, esimerkkinä sota Ukrainassa ja Gazassa, Kiinan suhde Taiwaniin, Yhdysvaltojen ja Kiinan kilpailuasetelma, sekä epävarmuus tulevista presidentin vaaleissa Yhdysvalloissa. Tämän seurauksena velkavivun käyttö osoittautui kompleksiksi rakennelmaksi, johon vaikuttaa moni asia, eikä pelkästään siitä koituvat kulut korkojen muodossa. Jää siis nähtäväksi, jäävätkö tämänhetkiset epävarmuudet taakse tulevaisuudessa vai realisoituuko osa riskeistä tulevaisuudessa. Riskien realisoituminen voi koetella sijoittajien riskienhallintaa ja riskiensietokykyä.

Velkavivun käytössä ei ollut yllätys, että kaupankäyntiluotto sekä opintolaina olivat suosituimpia. Itsekin opintolainalla sijoittaneena voin todeta, että nollakorkoaikana miinusmerkkinen laina oli hyvin käytännöllinen ja antoi eväät pääoman kasvattamiseen hyvin pienellä riskillä. Opintolainasta saatavan hyvityksen sekä pitkän maksuajan johdosta opintolaina on ollut mielestäni pääomatehokkain lainavaihtoehto mitä on ollut saatavilla. Opintolainan sijoittaminen edellyttää sitä, että lainaa ei tarvitse käyttää päivittäisen elämisen rahoittamiseen. Opiskelijana, todennäköisesti sijoitusvarallisuuden pienestä koosta johtuen virheiden tekeminen ei myöskään ole niin vakavaa kuin suuremmalla pääomalla tehty. Opintolaina on myös tämän vuoksi mielestäni ”turvallinen” tapa harjoitella vivun käyttöä ja pyrkiä parantamaan tietämystä aiheesta.

6 POHDINTA

Työssä lähteinä oli käytössä pääosin osakevälittäjien omia lähteitä, sillä kohdennettua kirjallisuutta velkavivun käytöstä osakemarkkinoille sijoittaessa löytyy hyvin niukasti. Asuntosijoittamiseen, sekä metsäsijoittamiseen liittyviä lähteitä, jotka erittelevät pääomantuottoa, sudenkuoppia ja yleistä toteutusta kyllä löytyy, mutta vaikka nämä sijoittamisen osa-alueet jakavat samoja piirteitä, ovat ne hyvin erilaisia keskenään jo pelkän arvovaihtelun osalta. Tämän vuoksi koen, että aiheesta olisi hyvä olla jotain kirjallisuutta, koska se tukisi piensijoittajien velkavivun käyttöä ja riskienhallintaa. Kyselytutkimuksessa muutamilla vastaajilla ei ollut minkäänlaista riskienhallintaa käytössä, joka voi huonoimmassa tapauksessa kostautua, mikäli sijoittajan arvio tilanteesta on väärä. Työssä aikaisemmin mainittu Helsingin Sanomien artikkeli koronasta ja velkavivun käytöstä kuvaa hyvin hyviä ja huonoja puolia vivuttamisesta. Valtamedian lähteet eivät luonnollisestikaan pysty ennustamaan tapahtumia, niin kuin ei kukaan muukaan, mutta toimimalla toisin kuin varoiteltiin, sijoittaja olisi saanut parhaat tuotot kyseiselle ajanjaksolle.

Tutkimuksessa käsitelty Nordnet AB:n data on ainoastaan yhden osakevälittäjän data, jonka pohjalta johtopäätökset ovat rakennettu. Dataa voidaan kuitenkin pitää luotettavana, sillä Nordnet Ab:n asiakaskanta Suomessa on vuosiraportin 2023 mukaan 565600 henkilöä. Kyseisellä osakevälittäjällä on siis asiakkaanaan melkein puolet Suomen osakesijoittajista. Kyselytutkimuksen pohjalta tehdyt johtopäätökset edustavat vain osaa velkavivun käyttäjistä Suomessa eikä välttämättä anna täyttä kuvaa velkavivun kanssa sijoittamisesta. Kuitenkin kyselytutkimusta oli tarkoituksena käyttää vain työkaluna datan analysointiin ja tekemään raaka sijoittaja profiili velkavivun käyttäjistä. Tutkimuksessa käytetyt osake-esimerkit osinkotuottojen määrästä eivät myöskään ole sijoitussuositus, eikä mennyt tuotto ole tae tulevasta. Siksi jokaisen sijoittajan tulisi tehdä omat johtopäätöksensä kohteita valittaessaan.

Velkavivun syvällisempään ymmärtämiseen olisi voitu sisällyttää vaikuttavia tekijöitä laajalaisemmin esimerkiksi sijoitus psykologiaa- ja -strategioita. Kuitenkin työn laajentaminen muillekin osa-alueille olisi vaatinut lisää aikaa ja työn pituus olisi kasvanut merkittävästi. Tästä huolimatta työ avasi uusia näkökulmia velkavivun käytöstä varsinkin muiden kokemusten pohjalta ja edesauttoi omaa oppimistani esimerkiksi riskienhallinnassa ja vivun käytön suhteesta rahapolitiikkaan. Riskienhallinta osoittautui olennaisimmaksi osaksi vivun käyttöä, sillä vivun avulla pääomalla on

riski laskea huimaa vauhtia ilman aktiivista riskienhallintaa ja seuraamista. Omakohtaisten kokemusten kautta opintolainalla sijoittaessa voin todeta, että riskienhallinnan paremmalla suunnittelulla ja osaamisella olisi voitu välttää paljon stressiä ja turhia tappioita. Korkojen nousun myötä myös lainan kulut ovat nousseet, jonka myötä myös rahapoliittisten päätösten seuraaminen on lisääntynyt omalta osaltani. Tämän johdosta niin tämän työn kuin oma kiinnostukseni kautta olen saanut paljon uusia näkökulmia ja oppinut paljon uutta aiheestani.

7 LÄHDELUETTELO

Aaltonen, Laura 2019 OP. Kaikki asuntosijoittamisesta – ota haltuusi 9 kohdan opas. Hakupäivä 10.3.2024. <https://www.op-media.fi/sijoittaminen/asuntosijoittaminen/kaikki-asuntosijoittamisesta--ota-haltuusi-9-kohdan-opas/>

Avdesh Jha 2024. Social Research Methodology: Qualitative and Quantitative Designs. E-kirja. Hakupäivä 16.2.2024

Danske Bank 2022 Kyselytutkimus: Naissijoittajien määrä lisääntyy – usko omaan osaamiseen kuitenkin edelleen turhan heikko. Hakupäivä 13.3.2024.
[tihttps://danskebank.fi/sinulle/artikkelit/2022/12/naissijoittajien-maara-lisaantyy](https://danskebank.fi/sinulle/artikkelit/2022/12/naissijoittajien-maara-lisaantyy)

Euro & Talous 2023 Aino Silvo, Annika Lindblad, Hannu Viertola, Korkojen nousu hidastaa inflaatiota ja talouskasvua Suomessa. Hakupäivä 24.2.2024.
<https://www.eurojatalous.fi/fi/2023/6/vaihtoehtoislaskelma-korkojen-nousu-hidastaa-inflaatiota-ja-talouskasvua-suomessa/>

Euro & Talous. Rahapolitiikan kiristämällä EKP palauttaa inflaation tavoitetasolleen. Hakupäivä 19.2.2024. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2023/4/rahapolitiikan-kiristamisella-ekp-palauttaa-inflaation-tavoitetasolleen/>

Euroopan keskuspankki 2019, Mitä viitekorot ovat, miksi ne ovat tärkeitä ja minkä vuoksi niitä ollaan uudistamassa? hakupäivä 15.2.2024. https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/benchmark_rates_ga.fi.html

Euroopan Keskuspankki, EKP rahapolitiikka 2011. Hakupäivä 27.2.2024. https://www.suomenpankki.fi/globalassets/fi/media-ja-julkaisut/julkaisut/ekp_julkaisuja/rahapolitiikka/documents/ekprp2011.pdf

Euroopan keskuspankki, mitä on inflaatio 2024. Hakupäivä 24.2.2024.
https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.fi.html

Euroopan parlamentti 9/2021, Näin EU auttaa jäsenmaita sopeutumaan brexitin vaikutuksiin. Hakupäivä 26.2.2024. <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20210902STO11114/nain-eu-auttaa-jasenmaita-sopeutumaan-brexitin-vaikutuksiin>

Euroopan parlamentti 2024, Euroopan keskuspankki (EKP) Hakupäivä 20.2.2024.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/13/euroopan-keskuspankki-ekp->

Euroopan Unioni, Euroopan keskuspankki (EKP) 2024. Hakupäivä 23.2.2024 https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-central-bank-ecb_fi%20

Eurooppa-neuvosto 2024a , Aikajana- Ison-Britannian erosopimus. Hakupäivä 26.2.2024.
<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/eu-relations-with-the-united-kingdom/the-eu-uk-withdrawal-agreement/timeline-eu-uk-withdrawal-agreement/>

Eurooppa-neuvosto 2024b, EU:n Venäjän vastaiset Ukraina-pakotteet (vuodesta 2014).
Hakupäivä 27.2.2024. <https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/eu-sanctions-against-russia-over-ukraine/>

Eurooppa-Neuvosto 2024c, EU:n vastaus Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan. Hakupäivä
27.2.2024. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/eu-response-ukraine-invasion/>

Helsingin yliopisto, Tilastot 2024. Hakupäivä 16.2.2024
<https://www.mv.helsinki.fi/home/hotulain/Tilasto/Tilastolliset281107b.pdf>

Hämäläinen Karo ja Oksaharju Jukka 2020. Sijoita Kuin Guru. Hakupäivä 1.1.2024

Kela 2024. Opintolainan määrä. hakupäivä 25.1.2024 <https://www.kela.fi/opintolaina-maara-ja-maksaminen>

Kinnunen, Juha 2022. Sijoitussuunnitelma ja -strategia. Hakupäivä 12.2.2024.
<https://www.inderes.fi/articles/sijoitussuunnitelma-ja-strategia>.

MarketWatch OMX Helsinki Index 2024. Hakupäivä 7.3.2024.
<https://www.marketwatch.com/investing/index/omxhpi/download-data?startDate=2/7/2020&endDate=4/1/2020&countryCode=fi>

Metsälehti 2020. Missä päin metsäsijoitus tuottaa eniten? Hakupäivä 26.1.2024
<https://www.metsalehti.fi/artikkelit/missa-pain-metsa-tuottaa-eniten/#c7eea4e1>

Miettinen Timo 2023, EU kriisien aikakaudella E-kirja. Hakupäivä 26.2.2024

Minilex 2024. Osakkeen määritelmä. Hakupäivä 22.1.2024 <https://www.minilex.fi/a/osakkeen-m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4>

Nasdaq, Opi osakkeet 2024. Hakupäivä 2.2.2024
https://www.nasdaqomxnordic.com/digitalAssets/111/111023_opi-osakkeet_2021.pdf

Nordea kulutusluotot 2024. Hakupäivä 28.2.2024
<https://www.nordea.fi/henkilosiakkaat/palvelumme/lainat/kulutusluotot/>

Nordnet 2024a. Osakepaiminta: viisi vinkkiä joilla onnistut. Hakupäivä
31.1.2024. <https://www.nordnet.fi/fi/opi-uutta/koulu/osakkeet/perusteet/osakepaiminta-viisi-vinkkia>

Nordnet 2024b, Milloin salkku on ylilainoitettu. Hakupäivä 5.2.2024 <https://www.nordnet.fi/faq/811-milloin-salkku-on-ylilainoitettu>

Nordnet 2024d. Nordnet kaupankäyntiluotto vakimuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot.
Hakupäivä 14.2.2024. https://cdn.prod.nntech.io/pdf/fi-FI/forhandsinfo_kredit.pdf

Nordnet 2024e. Velalla sijoittaminen osinko-osakkeisiin. Hakupäivä 17.1.2024.
<https://www.nordnet.fi/fi/opi-uutta/koulu/luotolla-sijoittaminen/velalla-sijoittaminen-osinko-osakkeisiin>

Nordnet 3/2024c. Velkavipu suomalaissijoittajan käytössä. <https://www.nordnet.fi/fi/opi-uutta/koulu/luotolla-sijoittaminen/velkavipu> Hakupäivä 4.2.2024

Nordnet Ab, vuosiraportti 2008–2023. Hakupäivä 5.12.2023.
https://nordnetab.com/investors/financials/?report_year=2008

Nosfinger, John R. 2023. The Psychology of investing. E-kirja Hakupäivä 9.2.2024

Näin sijoitan pörssiosakkeisiin- opas nuorelle: Tie taloudelliseen riippumattomuuteen, 2023 E-kirja.
5.1.2024

Ofx 2024, Yearly average rates sek to Eur. 12.12.2023 <https://www.ofx.com/en-ie/forex-news/historical-exchange-rates/yearly-average-rates/>

OP 2024, Sijoituslaina. Hakupäivä 24.1.2024 <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/lainat-ja-asunnot/sijoituslaina>

Osakesijoittaja 2024, Sijoituslaina 2024, Hakupäivä 20.11. <https://osakesijoittaja.fi/sijoituslaina/>

Osakesijoittaja velkavipu sijoittamisessa 2024. Hakupäivä 5.2.2024.
<https://osakesijoittaja.fi/velkavipu-sijoittamisessa/>

Pörssi ilmiöitä, Petri Ukkola 2020 Kirja. Hakupäivä 1.1.2024

Pörssi Säätiö, sijoituskoulu 1/2024. 22.1.2024 hakupäivä. <https://www.porssisaatio.fi/opi-sijoittamaan/sijoituskoulu/sijoituskohteet-ja-niiden-valinta/>

Pörssisäätiö 2023, Osakkeisiin sijoittavien määrä rikkomassa ennätysellisen miljoonan sijoittajan rajan. hakupäivä 4.2.2024. <https://www.porssisaatio.fi/osakkeisiin-sijoittavien-maara-rikkomassa-ennatysellisen-miljoonan-sijoittajan-rajan/>

Pörssisäätiö 2024, Mikä heiluttaa osakekurseja? Hakupäivä 24.2.2024.
<https://www.porssisaatio.fi/opi-sijoittamaan/sijoituskoulu/mika-heiluttaa-osakekurseja/>

Saario, Seppo 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Hakupäivä 1.1.2024.

Seligson & CO 2024. Osakesijoitusten riski. Hakupäivä
15.3.2024. <https://www.seligson.fi/sco/suomi/sijoitustietoa/osakesijoitusten-riski/>

Sharpe, William F. 2007. Investors and markets. Hakupäivä 1.1.2024

Sijoittaja 2019, Osakemarkkinoiden kaksi vuosikymmentä- poimi tärkeimmät opit. Hakupäivä
7.3.2024 <https://www.sijoittaja.fi/144229/osakemarkkinoiden-kaksi-vuosikymmenta-poimi-tarkeimmat-opit/>

Sijoittaja.fi 2024. Kuvankaappaus. Mistä tuotto syntyy? Hakupäivä 10.2.2024

Sijoittaja.fi 2022, hakupäivä 26.1.2024. <https://www.sijoittaja.fi/360554/mista-tuotto-syntyy/>

Suomen Pankki 2024. Tilastot , Hakupäivä 12.2.2024

https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/korot/kuviot/korot_kuviot/euribor_ekpohj_kk_chrt_fi///

Suomen Pankki 2018 , Euromaat toipuneet kriiseistä eri tahtia. Hakupäivä 24.2.2024.

<https://www.eurojalous.fi/fi/2018/1/euomaat-toipuneet-kriisista-eri-tahdissa/>

Suomen Pankki 2012, EKP päätti rahapoliittisten suorien kauppojen ominaispiirteistä. Hakupäivä

26.2.2024 [https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/uutiset/2012/ekp-paatti-](https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/uutiset/2012/ekp-paatti-rahapoliittisten-suorien-kauppojen-ominaispiirteista/)

[rahapoliittisten-suorien-kauppojen-ominaispiirteista/](https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/uutiset/2012/ekp-paatti-rahapoliittisten-suorien-kauppojen-ominaispiirteista/)

Suomen Pankki, hintavakaus 2024. Hakupäivä 23.2.2024

<https://www.suomenpankki.fi/fi/rahapolitiikka/hintavakaus/>

Säästöpankki 2021, Kotitalouksien suhdannekatsaus 2021. Hakupäivä 19.2.2024.

<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/media/taloukatsaukset/suhdannekatsaus-1-2021>

Tuhkanen, Jorma 2006. Korkokäsikirja sijoittajille ja lainanottajille. Hakupäivä 4.2.2024.

Valli Raine 2018, Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 E-kirja. Hakupäivä 27.2.2024

Valtioneuvosto 2022, EU poistaa mahdollisimman nopeasti riippuvuuden venäläisestä energiasta.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/eu-poistaa-mahdollisimman-nopeasti-riippuvuuden-venalaisesta-energiasta>. Hakupäivä 27.2.2024

Valtiovarainministeriö 2024, Eurokriisi. <https://vm.fi/kansainvaliset-rahoitusasiat/eurokriisi>

Hakupäivä 26.2.2024

Valtiovarainministeriö 2014, EU:n Venäjä-pakotteiden ja Venäjän vastapakotteiden taloudelliset vaikutukset. Hakupäivä 27.2.2024

https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1058456/Venajapakotteet_SUOMI.pdf/adf852b5-7917-4396-9b6e-ec3c3fc072c5 Hakupäivä 26.2.2024

Vero 2023 Pääomatuloista tehtävät vähennykset, Hakupäivä 27.12.2023

[https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-](https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/vahennykset/paaomatuloista_tehavavahennykse/)

[veroilmoitus/vahennykset/paaomatuloista_tehavavahennykse/](https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/vahennykset/paaomatuloista_tehavavahennykse/)

Vero 2024,

osakesäästötili. <https://vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili/> Hakupäivä 10.3.2024

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. E-kirja. Hakupäivä 27.2.2024

Välimäki Tuomas ja Kontulainen Jarmo Suomen Pankki 2015, Finanssikriisi muutti rahapolitiikan välineitä mutta ei tavoitteita. Hakupäivä 23.2.2024

<https://www.eurojalous.fi/fi/2015/1/finanssikriisi-muutti-rahapolitiikan-valineita-mutta-ei-tavoitteita/>

Velkavivun käyttö osakemarkkinoilla// Opinnäytetyö

Tutkimus kysymys on "Velkavivun käyttö osakemarkkinoilla erilaisissa korko- ja markkina ympäristöissä". Opinnäytetyössä tutkimusajanjakso on vuodet 2008-2023.

Vastaajat pysyvät anonyymeinä ja tutkimus on luottamuksellinen. Vastaus aika on 23.2.2024 saakka. Kiitos jo etukäteen kaikille vastanneille!

1. Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

2. Ikä

- Alle 20
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-60
- yli 60

LIITE 2

3. Kuinka kauan olet sijoittanut

- 0-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 10-20 vuotta
- yli 20 vuotta

4. Kuinka monta prosenttia sinulla on velkavipua käytössä osakemarkkinoilla suhteessa "salkkusi" pääomaan?

- 0-20%
- 21-40%
- 41-60%
- 61-80%
- 81-100%

5. Missä tilanteissa olet käyttänyt velkavipua

- Lasku markkinassa
- Nousu markkinassa
- Eriyistilanteissa (Pandemia, sota yms.)
- Matalien korkojen vuoksi
- Other

LIITE 3

6. Millaista velkavipua olet käyttänyt

- Opintolaina
- Kaupankäyntiluotto
- Sijoituslaina (esimerkiksi pankin kautta)
- Other

7. Mihin olet käyttänyt velkavipua?

- Indeksi/ETF
- Rahastot
- Kotimaiset osakkeet
- Ulkomaalaiset osakkeet
- Johdannaiset
- Other

8. Millaisia riskienhallinnallisia keinoja sinulla velkavivun käyttöön liittyen? mm. käteispuskuri, exit strategia, hajautus ym

Enter your answer

LIITE 4

9. Onko korkojen nousu vaikuttanut haluusi sijoittaa velkarahalla?

Kyllä

Ei

10. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, mitä syitä sinulla on ollut?

Riskitason nousu

Tuotto-odotus pienentynyt

Hyvien sijoituskohteiden vähyys

Other

11. Miksi käyttää velkavipua? Hyödyt ja riskit.